

ДЖ. К. РОЎЛІНГ

Гары Потэр
і
ФІЛАСОФСКІ КАМЕНЬ

*Пераклала з англійскай
Алена Пятровіч*

Мінск
Выдавец А. М. Янушкевіч
2019

J.K. Rowling
HARRY POTTER AND THE PHILOSOPHER'S STONE

First published in Great Britain in 1997
Bloomsbury Publishing Plc, 38 Soho Square, London W1V 5DF

Text © J.K. Rowling 1997
Cover Illustration by Brian Selznick © 2018 by Scholastic Inc.

Wizarding World is a trade mark of Warner Bros. Entertainment Inc.
Wizarding World Publishing and Theatrical Rights © J.K. Rowling

Wizarding World characters, names and related indicia are
TM and © Warner Bros. Entertainment Inc.
All rights reserved

All characters and events in this publication, other than those
clearly in the public domain, are fictitious and any resemblance
to real persons, living or dead, is purely coincidental.

No part of this publication may be reproduced, stored in
a retrieval system, or transmitted, in any form, or by any means, without
the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated
in any form of binding or cover other than that in which it is published and
without a similar condition including this condition being
imposed on the subsequent purchaser.

Дж. К. Роўлінг
ГАРЫ ПОТЭР І ФІЛАСОФСКІ КАМЕНЬ

Пераклад з англійскай Алены Пятровіч паводле выдання:
J.K. Rowling. Harry Potter and the Philosopher's Stone.
Bloomsbury Publishing, 2017.

Усе персанажы і падзеі ў гэтай кнізе выдуманя, любое падабенства
да рэальных людзей, жывых ці нябожчыкаў, выпадковае.

Ніводная частка гэтай кнігі не можа быць перадрукавана ці адлюстравана
ў любой іншай форме без папярэдняга пісьмовага дазволу выдаўца.
Кніга можа распаўсюджвацца толькі ў афармленні і вокладцы ад выдаўца.

© Пятровіч А. У., пераклад на беларускую мову, 2019
© Іванцова К. С., адаптацыя вокладкі, 2019
© Афармленне, выданне на беларускай мове.
Выдавец А. М. Янушкевіч, 2019
Першае выданне, 2019

ISBN 978-985-7210-35-0

Джэсіцы, якая любіць гісторыі,
Эн, якая таксама іх любіла,
і Дзі, якая першай пачула гэтую.

Раздзел 1

ХЛОПЧЫК, ЯКІ ВЫЖЫЎ

Містар і місіс Дурслі жылі на Крушынавай вуліцы ў доме нумар чатыры і вельмі ганарыліся тым, што яны, на шчасце, абсалютна нармальныя людзі. Ніхто ў жыцці б не паверыў, што ў такой сям'і можа адбыцца нешта дзіўнае і загадкавае, бо хто-хто, а яны не стануць цяпець аніякага глупства.

Містар Дурслі працаваў дырэктарам фірмы «Гранінгс», якая займалася вырабам дрыллёў. Гэта быў вялізны, таўсматы мужчына, амаль што без шыі, затое з густымі вусамі. А місіс Дурслі была худой бландзінкай з доўгай шыяй, удвая даўжэйшай за звычайную, і гэта ёй вельмі дапамагала, бо яна бавіла шмат часу, падглядаючы за суседзямі праз плот. У Дурсляў быў сын, якога звалі Дадлі, — на іх думку, самае цудоўнае дзіцятка на свеце.

Дурслі мелі ўсё, што хацелі, аднак у іх быў адзін сакрэт, і больш за ўсё на свеце яны баяліся, што нехта яго раскрыве. Яны б не вынеслі, калі б хто-небудзь дазнаўся пра Потэраў. Місіс Потэр была сястрой місіс Дурслі, але яны не бачыліся ўжо некалькі гадоў. На-

самрэч місіс Дурслі рабіла выгляд, што ў яе ўвогуле няма сясстры, бо тая і ейны нікчэмны муж былі настолькі нядурслевымі, наколькі гэта можна ўявіць. Што скажуць суседзі, калі Потэры з'явіцца на Крушынавай вуліцы, — гэтая думка страшна палохала Дурсляў. Яны ведалі, што ў Потэраў таксама ёсць сын, але ні разу яго не бачылі. Гэты хлопчык быў яшчэ адной прычынай трымацца падалей ад Потэраў: Дурслі не хацелі, каб іх Дадлі вадзіўся з гэтакімі дзецьмі.

Калі містар і місіс Дурслі прачнуліся той самай сумнай і шэрай раніцай аўторка, у які пачынаецца наша гісторыя, нічога, нават хмарнае неба, не прадказвала дзіўных і таямнічых рэчаў, якія неўзабаве здарацца па ўсёй краіне. Містар Дурслі мурлыкаў нешта сабе пад нос, пакуль выбіраў чарговы нудны гальштук на працу, а місіс Дурслі радасна пераказвала плёткі, намагаючыся ўсадзіць Дадлі, які істэрычна крычаў, на яго высокае крэселка.

Ніхто з іх не заўважыў вялікай шэрай кугакаўкі, якая праляцела паўз акно.

У восем трыццаць містар Дурслі ўзяў партфель, чмокнуў місіс Дурслі ў шчаку і паспрабаваў пацалаваць на развітанне Дадлі, але прамахнуўся, бо ў сына пачаўся прыступ гневу, і ён раскідваў па сценах кашу.

— От гарэза, — хіхікнуў містар Дурслі, выходзячы на двор.

Ён сеў у машыну і ад'ехаў ад дома нумар чатыры.

Ужо на рагу вуліцы ён заўважыў першую прыкмету чагосьці незвычайнага — котку, якая вывучала нейкую карту. Спачатку містар Дурслі нават не ўсвядоміў, што менавіта ён убачыў, і таму абярнуўся, каб паглядзець яшчэ раз. На рагу Крушынавай вуліцы стаяла паласа-

тая котка, але побач ніякай карты не было. Як ён мог да такога даўмецца? Вядома, гэта гульня святла і ценю. Містар Дурслі праміргаўся і ўтаропіўся ў котку. Котка таксама паглядзела на містара Дурслі. І пакуль ён паварочваў за рог, то ўсё яшчэ назіраў яе ў люстэрку. Цяпер яна чытала шыльду з назвай «Крушынавая вуліца» — не, безумоўна, яна проста глядзела на шыльду. Каты не ўмеюць чытаць ні шыльдаў, ні мапаў. Містар Дурслі страпянуўся і выкінуў котку з галавы. Пад'язджаючы да горада, ён ужо думаў толькі пра тое, наколькі буйную партыю дрылёў яму ўдасца прадаць сёння.

Але як толькі ён заехаў у горад, дрылі з яго галавы выцесніла нешта іншае. Стоячы ў звычайным ранішнім заторы, ён заўважыў навокал мноства дзіўна апранутых людзей. Людзей у мантыях. Містар Дурслі цярапец не мог, калі людзі насілі смешную вопратку — усе гэтыя маладзёжныя прыкіды! І вось табе — чарговая ідыёцкая мода. Ён паляпаў па стырне, і яго погляд спыніўся на гэтых дзіваках. Яны стаялі побач і ўсхвалявана перашэптваліся. Містар Дурслі з абурэннем заўважыў, што некаторыя з іх — зусім не моладзь. Вунь той мужчына, мабыць, старэйшы за яго, а начапіў на сябе смагдава-зялёную мантыю! Якое нахабства! Але тут яму ўспала на думку, што гэта, мабыць, проста дурацкія фокусы — відавочна, тыя дзівакі ўсяго толькі збіраюць на нешта грошы... Безумоўна, так яно і ёсць. Затопачаў рассмоктацца, праз пару хвілін містар Дурслі прыехаў на стаянку фірмы «Гранінгс», і яго думкі вярнуліся да дрылёў.

Містар Дурслі заўсёды сядзеў у сваім кабінце на дзясятым паверсе спінай да акна. Калі б не гэта, засяродзіцца на дрылях яму было б не так і лёгка. Ён не ба-

чыў соў, якія лёталі сярод белага дня, а людзі на вуліцы бачылі: яны паказвалі на іх пальцамі і назіралі, раскрыўшы раты, як па-над галовамі адна за адной праносіліся птушкі. Дагэтуль большасць не бачыла соў нават уначы. Аднак у містара Дурслі была абсалютна нармальная, бяссоўная раница. Ён накрываў на пяцярых супрацоўнікаў, зрабіў некалькі надзвычайных тэлефонных званкоў і яшчэ крыху палаяўся. Ён быў у гуморы аж да самага абеду, а потым вырашыў размяць ногі і прайсціся ў пякарню на тым баку вуліцы па булачку.

Ён ужо цалкам забыўся на людзей у мантыях, як раптам па дарозе наткнуўся на грамаду такіх дзівакоў. Ён злосна паглядзеў на іх і невядома чаму адчуў неспакой. Гэтая група таксама ўсхвалявана перашэптвалася, але скарбонкі для збору грошай нідзе не было. А вяртаючыся назад з вялікім пончыкам у пакунку, ён выхапіў некалькі слоў з размовы.

— ...Потэры, менавіта так... так мне казалі...

— ...так, іх сын Гары...

Містар Дурслі знерухомеў. Яго апанаваў страх. Ён азірнуўся на гэтых дзівакоў, быццам хацеў ім нешта сказаць, але перадумаў і змаўчаў.

Ён імкліва перайшоў вуліцу, паспяшаў у офіс, гаркнуў сакратарцы, каб яго не турбавалі, схапіў тэлефон і амаль набраў хатні нумар, ды раптам перадумаў. Ён паклаў слухаўку і ў роздуме прыгладзіў вусы... Не, нейкае абы-што. Потэры — не такое і рэдкае прозвішча. Ён быў упэўнены, што ёсць куча Потэраў, сына якіх завуць Гары. Калі на тое пайшло, ён ужо ўвогуле сумняваўся, ці сапраўды яго пляменніка завуць Гары. Ён жа яго ніколі не бачыў. Яго маглі зваць Харві. Ці Га-

ральд. Не варта турбаваць жонку: любая згадка пра сястру заўсёды так яе засмучала. Ён яе не вінаваціў — калі б у яго была *такая* сястра... Але ўсё адно, гэтыя людзі ў мантыях...

Цяпер яму стала нашмат цяжэй канцэнтраватца на дрылях, і калі а пятай гадзіне ён выйшаў з будынка, то ўсё яшчэ быў такі занепакоены, што проста на ганку з кімсьці сутыкнуўся.

— Выбачайце, — буркнуў ён, калі нізенькі стары спатыкнуўся і ледзь не ўпаў.

Толькі праз некалькі секунд містар Дурслі зразумеў, што стары апрануты ў фіялетавую мантыю. Здавалася, ён зусім не засмуціўся, хоць амаль паваліўся на зямлю. Наадварот, шырока ўсміхнуўся і пісклявым голасам ускрыкнуў так, што мінакі пачалі азірацца:

— Не варта выбачацца, шаноўны сэр, сёння мяне нішто не зможа засмуціць! Радуйцеся, бо Самі-Ведаецце-Каго больш няма! Нават такія маглы, як вы, мусяць святкаваць гэты дзень, гэты шчаслівы, шчаслівы дзень!

І ён абняў містара Дурслі за пояс і пабег далей.

Містар Дурслі стаў як скамянелы. Яго толькі што абняў незнаёмы чалавек. А да таго ж назваў *маглам*, што б гэта ні значыла. Нібы аглушаны, ён кінуўся да машыны і паімчаў дадому, спадзяваючыся, што ўсё гэта — плён яго фантазіі, хаця раней не пагадзіўся б і на такое, бо ніякіх фантазій не ўхваляў.

Пад'ехаўшы да дома нумар чатыры, ён адразу ж убачыў — і гэта яго ніяк не супакоіла! — ранішнюю паласатую котку. Цяпер яна сядзела на садовай агароджы. Ён быў упэўнены, што котка тая самая — у яе былі тыя ж плямы вакол вачэй.

— Псік! — крыкнуў містар Дурслі.

Котка не зварухнулася і толькі строга паглядзела на яго. Ці паводзяць сябе так нармальныя каты? Містар Дурслі хацеў бы гэта ведаць. Спрабуючы ўзяць сябе ў рукі, ён зайшоў у дом. Ён усё яшчэ пераймаўся, як бы не прагаварыцца жонцы.

А вось у місіс Дурслі быў цудоўны нармальны дзень. За вячэрай яна расказала мужу пра суседчыны праблемы з дачкой і пра тое, што Дадлі вывучыў новы выраз («Не буду!»). Містар Дурслі стараўся паводзіцца нармальна. Калі Дадлі паклалі спаць, яго бацька зайшоў у гасцёўню акурат на вечаровыя навіны:

— І апошняе на сёння: з усёй краіны паступаюць паведамленні ад назіральнікаў за птушкамі пра анамальныя паводзіны соў. Нягледзячы на тое, што звычайна совы палююць уначы і іх рэдка можна ўбачыць удзень, гэтыя птушкі былі сотні разоў заўважаныя пасля ўзыходу сонца. Яны ляцелі ва ўсіх магчымых кірунках. Эксперты не могуць растлумачыць прычыны раптоўных змен у распарадку дня соў, — сказаў вядоўца і пажартаваў у дадатак: — Усё гэта надзвычай загадкава. А цяпер я перадаю слова Джыму Макгафіну, які раскажа нам пра надвор'е. Прывітанне, Джым, дык ці чакаць нам савінага дажджу?

— Не ведаю, Тэд, — сказаў вядоўца прагнозу надвор'я, — але не толькі совы паводзілі сябе сёння дзіўна. Нашы гледачы з розных мясцін — Кента, Ёркшыра і Дандзі — паведамлялі, што замест дажджу, які прагназаваўся ўчора, у іх была сапраўдная залева са знічак! Мажліва, людзі вырашылі загадзя адсвяткаваць Ноч феерверкаў — гэі, народ, яна толькі на наступным тыдні! Але сёння я дакладна магу абяцаць — уначы будзе дождж.

Містар Дурслі сядзеў у сваім фатэлі і абліваўся халодным потам. Знічкі па ўсёй Брытаніі? Совы лётаюць уздзень? Загадкавыя людзі ў мантыях? І гэтыя перашэптванні пра Потэраў...

Місіс Дурслі зайшла ў гасцёўню з двума кубкамі гарбаты. Далей цярпець немагчыма. Ён мусіў нешта ёй сказаць. Містар Дурслі нервова пракашляўся і пачаў:

— Э... Петунія, дарагая... Там ад тваёй сястры апошнім часам нічога не чуваць?

Як ён і падазраваў, місіс Дурслі тут жа раззлавалася. І не дзіва, яны ж заўсёды ўдавалі, што ніякай сястры няма.

— Не чуваць, — адрэзала яна. — А што?

— Ну, там сёння ў навінах... розныя дзіўныя рэчы... — прамармытаў містар Дурслі. — Совы... знічкі... І ў горадзе натоўпы дзіўных людзей...

— І што? — суха спытала місіс Дурслі.

— Ну... я падумаў... можа... гэта неяк звязана... ну, ты ведаеш... з такімі, як яна.

Місіс Дурслі падціснула губы і крыху адпіла гарбаты. Містар Дурслі не ведаў, ці здолее ён прызнацца, што чуў імя Потэраў. І вырашыў — не здолее. Замест гэтага ён сказаў — самым звычайным голасам, на які быў здатны:

— Іх сын... ён жа недзе ўзросту нашага Дадлі?

— Здаецца, так, — неахвотна адказала місіс Дурслі.

— Нагадай, як яго завуць? Говард?

— Гары. Брыдкае, грубае імя.

— Ага, праўда што, — прамовіў містар Дурслі, і яго сэрца жудасна закалацілася. — Вельмі брыдкае імя.

Тут яны пайшлі наверх, і больш ён не сказаў на гэтую тэму ні слова. Пакуль місіс Дурслі была ў ваннай пакоі, містар Дурслі вызірнуў праз акно спальні

ў сад. Котка ўсё яшчэ была там. Яна глядзела на вуліцу і нібыта чагосьці чакала.

Можа, ён усё гэта сабе прыдумаў? Ці звязана ўсё гэта з Потэрамі? Калі так... калі выплыве вонкі тое, што Дурслі — іх радня... Такого ён не вытрывае.

Дурслі леглі спаць. Місіс Дурслі хутка заснула, але яе муж доўга круціўся, перабіраючы ў галаве падзеі дня. Нават калі гэта ўсё неяк тычыцца Потэраў, з чаго б ім раптам сустракацца з ім і місіс Дурслі? Потэры выдатна ведаюць, што ён і Петунія думаюць пра іх ды астатніх людзей такога гатунку... Містар Дурслі не ўяўляў, як ён або Петунія могуць быць звязаныя з тым, што цяпер робіцца... Ён пазяхнуў і павярнуўся на бок. На іх гэта ніяк не адаб'ецца... Гэта была апошняя суцяшальная думка, пасля якой ён заснуў.

Як жа ён памыляўся!

Містар Дурслі праваліўся ў трывожны сон, а котка на садовай агароджы не паказвала ані знаку стомы. Яна замёрла, як статуя, ейныя вочы, не міргаючы, глядзелі на рог Крушынавай вуліцы. Яна не ўздрыгнула ні тады, калі ля суседняга дома лягнулі дзверы машыны, ні нават тады, калі ўверсе пранесліся дзве савы. Зварухнулася яна толькі недзе апоўначы.

На рагу вуліцы, куды котка акурат і пазірала, з'явіўся чалавек. Ён узнік так раптоўна і бязгучна, нібыта вырас з-пад зямлі. Котка павяла хвостом, і яе вочы звужыліся.

Нікога падобнага да гэтага мужчыны Крушынавая вуліца раней не бачыла. Ён быў высокі, худы і вельмі стары, калі меркаваць па яго сівых валасах і барадзе — такіх доўгіх, што іх можна было заправіць за пояс. Ён быў у пурпуровай мантыі, якая даставала да зямлі, ды ў ботах са спражкамі і на высокім абцасе.

Яго светлыя, яркія блакітныя вочы блішчалі за шкельцамі акулараў у форме паўмесяцаў. Нос быў доўгі і скрыўлены, нібыта яго ламалі прынамсі двойчы. Мужчыну звалі Альбус Дамблдор.

Здавалася, Альбус Дамблдор нават не ўсведамляў, што апынуўся на вуліцы, жыхары якой не віталі ўсё гэтакае, пачынаючы ад ягонага імені і заканчваючы ботамі. Ён шукаў нешта ў кішэнях манты, але потым зразумеў, што яго заўважылі, бо раптам зірнуў на котку, якая ўсё яшчэ неадрыўна глядзела на яго з іншага канца вуліцы. Было падобна, што выгляд гэтай коткі чамусьці яго забяўляе. Дамблдор усміхнуўся і прамармытаў:

— Я мусіў здагадацца.

Урэшце ва ўнутранай кішэні ён знайшоў тое, што шукаў. Гэта было нешта накшталт срэбнай запальнічкі. Ён адкрыў яе, падняў угору і пстрыкнуў. Суседні ліхтар шчоўкнуў і пагас. Ён ізноў пстрыкнуў — і наступны ліхтар праваліўся ў цемру. Ён пстрыкнуў дванаццаць разоў, і ў выніку адзінымі агнямі на ўсёй вуліцы засталіся дзве маленькія пацеркі ўдалечыні — вочы коткі, якія глядзелі на яго. Калі б нехта зараз вызірнуў у акно — нават місіс Дурслі з яе пільнымі вачыма, — то нічога не ўбачыў бы. Дамблдор засунуў *адпальнічку*, якая насамрэч называлася дэлюмінатарам, назад у кішэню манты і скіраваўся да дома нумар чатыры, дзе ўсеўся на цаглянай агароджы побач з коткай. На яе ён нават не паглядзеў і, крыху счакаўшы, сказаў:

— Не спадзяваўся вас тут сустрэць, спадарыня Макгонагал.

Ён з усмешкай павярнуўся да паласатай коткі, але яна ўжо знікла. На ейным месцы сядзела даволі суровая жанчына ў квадратных акуларах такой жа формы, як плямы

ў коткі вакол вачэй. На ёй таксама была мантыя, толькі смарагдавага колеру, а чорныя валасы былі сабраныя ў тугі пучок. Выглядала яна раздражнёнай.

— Як вы даведаліся, што гэта я? — спытала яна.

— Спадарыня прафесар, я ніколі не бачыў, каб каты сядзелі настолькі нерухома.

— Вы б таксама знерухомелі, калі б прасядзелі цэлы дзень на цаглянай сцяне, — адказала прафесар Макгонагал.

— Цэлы дзень? А чаму вы не святкуеце разам з усімі? Па дарозе сюды я натрапіў ці не на тузін вечарынак.

Прафесар Макгонагал зласліва фыркнула.

— О так, усе святкуюць, вядома! — непахвальна сказала яна. — Вам не здаецца, што ім варта было б рабіць гэта больш асцярожна? Але ж не!.. Нават маглы заўважылі, што нешта адбываецца. Пра гэта перадавалі ў іх навінах, — яна паказала галавой на цёмнае акно гасцёўні Дурсляў. — Я чула. Чароды соў... знічкі... Яны ж не поўныя дурні! Мусілі нешта заўважыць. Знічкі ў Кенце! Стаўлю на тое, што гэта Дэдалус Дыгл. Яму заўжды бракавала розуму.

— Іх можна зразумець, — мякка сказаў Дамблдор. — За апошнія адзінаццаць гадоў у нас амаль не было чаго святкаваць.

— Ведаю, — раззлавана адказала прафесар. — Але ж гэта не нагода губляць галаву. Зусім бесклапотным стаў народ — выйшлі на вуліцы проста ўдзень, нават не пераапрунуўшыся ў маглаўскае адзенне, і адкрыта пляткараць.

Яна кінула косы позірк у бок Дамблдора, быццам спадзяваючыся, што ён нешта скажа, аднак той маўчаў, таму яна працягнула:

— Вось будзе свята, калі ў той самы дзень, як Самі-Ведаеце-Хто ўрэшце знік, пра нас даведаюцца маглы. Спадзяюся, Дамблдор, ён сапраўды знік?

— Выглядае на тое, — сказаў Дамблдор. — Нам шанцавала. Лімонную карамельку будзеце?

— Што?

— Лімонную карамельку. Гэта такія маглаўскія цукеркі, я ад іх проста дурэю.

— Не, дзякуй, — холадна адказала прафесар Макгонагал, быццам намякаючы, што цяпер не час для лімонных карамелек. — Як я сказала, нават калі Самі-Ведаеце-Хто знік...

— Спадарыня Макгонагал, мне здаецца, такая разумная асоба, як вы, магла б называць яго па імені. Усе гэтыя «Самі-Ведаеце-Хто» — лухта. Ужо адзінаццаць гадоў я спрабую пераканаць людзей называць яго сапраўдным іменем — *Валдэmort*.

Прафесар Макгонагал уздрыгнула, але Дамблдор, які спрабаваў разляпіць дзве лімонныя цукеркі, гэтага, здаецца, не заўважыў.

— Калі мы кажам «Самі-Ведаеце-Хто», ствараецца лішняя блытаніна. Я ніколі не разумеў, чаму мы мусім баяцца называць імя *Валдэморта*.

— Я ведаю, што вы не разумеете, — сказала прафесар Макгонагал, адначасова абурана і захоплена. — Але вы ж іншы. Вы — адзіны чалавек, каго Самі-Ведаеце... ладна... каго *Валдэmort* баяўся.

— Здаецца, вы перабольшваеце, — стрымана адказаў Дамблдор. — *Валдэmort* меў такую сілу, якой у мяне ніколі не было.

— Гэта толькі таму, што вы... разумеете... надта шляхетны, каб ёй скарыстацца.

— Добра, што цяпер цёмна. Я так не чырванеў з таго часу, калі мадам Помфры пахваліла мае новыя футравыя навушнікі.

Прафесар Макгонагал рэзка зірнула на Дамблдора і сказала:

— Совы совамі, а вось якія чуткі разляцеліся. Ведаеце, што кажуць людзі? Пра тое, чаму ён знік? Пра тое, што яго ўрэшце спыніла?

Толькі цяпер прафесар Макгонагал наважылася задаць пытанне, якое яе найбольш цявіла, і менавіта дзеля гэтага яна цэлы дзень прасядзела на халоднай агароджы. Дагэтуль яна ні ў выглядзе коткі, ні ў выглядзе жанчыны так пільна на Дамблдора не глядзела. Было зразумела: што б там ні казалі «людзі», яна не збіраецца ім верыць, пакуль Дамблдор не пацвердзіць, што гэта праўда. Аднак ён старанна выбіраў чарговую лімонную карамельку і маўчаў.

— Кажуць, — ціснула яна далей, — што мінулай ноччу Валдэmort з'явіўся ў Годрыкавай Лагчыне. Ён шукаў там Потэраў. Пляткараць, што Лілі і Джэймс Потэры... што яны... яны... загінулі.

Дамблдор кіўнуў. Прафесар Макгонагал ахнула.

— Лілі і Джэймс... Не магу паверыць... Не хачу верыць... Ох, Альбус...

Дамблдор абняў яе за плечы.

— Я ведаю... ведаю... — са скрухай прамовіў ён.

Дрыготкім голасам прафесар Макгонагал працягвала:

— Але гэта не ўсё. Кажуць, ён збіраўся забіць іх сына, Гары. Але... не змог. Не змог забіць маленькага хлопчыка! Ніхто не ведае, чаму і як, але калі Валдэmortу не ўдалося забіць Гары, ягоная сіла нібыта зламалася — і таму ён знік.

Дамблдор зноў панура кіўнуў.

— Дык гэта... гэта праўда? — запінаючыся, спытала прафесар Макгонагал. — Пасля ўсяго, што ён зрабіў... знішчыў столькі людзей... і не змог забіць маленькае дзіця? Гэта проста неверагодна... Колькі яго спрабавалі спыніць... Але як Гары ўдалося выжыць?

— Нам застаецца толькі здагадацца, — адказаў Дамблдор. — Можа, мы ніколі і не даведаемся.

Прафесар Макгонагал дастала карункавую насоўку і выцерла вочы пад акулерамі. Дамблдор гучна шмыгнуў носам, выцягнуў з кішэні залаты гадзіннік і зірнуў на яго. Гадзіннік быў даволі дзіўны. На ім было дванаццаць стрэлак і ніякіх лічбаў; замест іх па коле рухаліся маленькія планеты. Але Дамблдор, відаць, усё зразумеў, бо паклаў яго назад у кішэню і паведаміў:

— Хагрыд спазняецца. Дарэчы, гэта ж ад яго вы дазналіся, што я буду тут?

— Ад яго, — адказала прафесар. — І ўжо не спадзяюся, што пачую тлумачэнне, *навошта* вы тут.

— Я тут, каб перадаць Гары ягоным дзядзьку і цётцы. З родных у яго больш нікога няма.

— Вы хочаце сказаць... Толькі не кажыце, што вы маеце на ўвазе людзей, якія жывуць *тут!* — ускрыкнула прафесар Макгонагал, падскочыўшы на ногі і паказваючы на дом нумар чатыры. — Дамблдор! Вы не можаце! Я сачыла за імі цэлы дзень. Няма людзей больш непадобных да нас. І ў іх ёсць сын — ён штурхаў сваю маці, пакуль яны гулялі на двары, і верашчаў, патрабуючы цукерак. Гары Потэр будзе жыць з імі?!

— Для яго гэта найлепшае месца, — цвёрда адказаў Дамблдор. — Ягонья цётка і дзядзька ўсё яму растлумачаць, калі ён падрасце. Я напісаў ім ліст.

— Ліст? — слабым голасам перапытала прафесар Макгонагал, сядучы назад на цагляную агароджу. — Сур'ёзна, Дамблдор, вы думаеце, такое можна растлумачыць у лісце? Гэтыя людзі ніколі яго не зразумеюць! Ён стане знакамітым... легендай! Я не здзіўлюся, калі сённяшні дзень назовуць Днём Гары Потэра... Пра яго напішуць кнігі... Кожнае дзіця ў нашым свеце будзе ведаць яго імя!

— Менавіта так, — сказаў Дамблдор, паважна пазіраючы паверх акулераў-паўмесяцаў. — Гэтага дастаткова, каб задурьць галаву любому хлопчыку. Стаць знакамітым раней, чым навучыўся хадзіць і размаўляць? Знакамітым праз тое, чаго нават не памятаеш? Няўжо вы не бачыце, што для яго будзе лепей расці ўдалечыні ад усяго гэтага, пакуль ён не будзе гатовы прыняць праўду?

Прафесар Макгонагал хацела запырэчыць, але перадумала, выдыхнула і сказала:

— Так... так, вы сапраўды маеце рацыю, безумоўна. Але як хлопчык трапіць сюды, Дамблдор?

Яна ўважліва паглядзела на ягоную мантыю, падумаўшы раптам, што ён хавае Гары недзе ў яе складках.

— Яго прывязе Хагрыд.

— Вы думаеце, гэта разумна — даверыць Хагрыду такую важную справу?

— Я б даверыў Хагрыду нават сваё жыццё, — адказаў Дамблдор.

— Я не кажу, што ў яго кепскія намеры... — неахвотна пачала прафесар Макгонагал. — Але вы ж не будзеце сцвярджаць, што ён адказны чалавек. Ён схільны... Што гэта было?!

Нізкі буркатлівы гук разарваў цішыню. Ён рабіўся ўсё гучнейшым і, пакуль яны азіраліся па баках у пошуку водбліску фар, ператварыўся ў дзікі рык. Тады яны ўдваіх паглядзелі на неба — і ў гэты момант адтуль зваліўся вялізны матацыкл, прызямліўшыся акурат перад імі на дарогу.

І хоць матацыкл быў агромністым, ён усё адно падаваўся драбніцай у параўнанні з мужчынам, які на ім сядзеў. Той быў амаль удвая вышэйшым за звычайнага чалавека і разоў у пяць таўсцейшым. Ён выглядаў такім гігантам, што гэта было проста на мяжы дазволенага, і такім дзікуном — барада і доўгія пасмы ўскудлачаных чорных валасоў хавалі большую частку ягонага твару, далоні былі памерам з накрыўкі ад смеццевых бакаў, а ступакі ў скураных ботах нагадвалі дэльфінят. У дужых мускулістых руках ён трымаў нейкі скрутак коўдраў.

— Хагрыд! — сказаў Дамблдор з палёгкай. — Нарэшце. Адкуль ты ўзяў гэты матацыкл?

— Пазычыў, прафесар Дамблдор... сэр, у Сірыуса Блэка, — сказаў волат, акуратна злазячы з матацыкла. — Я прывёз хлопчыка, сэр.

— Праблем не было?

— Не, сэр... Будыніна была разбураная ўшчэнт, але я выцягнуў яго адтуль раней, чымся панабеглі маглы. Ён заснуў, як мы праляталі над Брысталем.

Дамблдор і прафесар Макгонагал нахіліліся да скрутка коўдраў. Усярэдзіне ляжаў хлопчык і пасопваў у сне. На ягоным ілбе, пад чубком чорных як смоль валасоў, яны ўбачылі незвычайную рану, падобную да зігзага маланкі.

— Гэта тое месца, куды?.. — прашаптала прафесар Макгонагал.

— Так, — адказаў Дамблдор, — гэты шнар застанеца з ім назаўсёды.

— І вы нічога не можаце з гэтым зрабіць, Дамблдор?

— Нават калі б мог, то не стаў бы. Шнары часам бываюць карысныя. У мяне ёсць адзін, над левым каленам — і гэта выдатная мапа лонданскага метро. Ладна, Хагрыд, давай яго сюды, трэба хутчэй скончыць з гэтым.

Дамблдор узяў Гары на рукі і павярнуўся да дома Дурсляў.

— Можна я... можна я з ім развітаюся? — спытаў Хагрыд.

Ён схіліў над Гары сваю вялізную калматую галаву, даў яму колкую ад вусоў і бакенбардаў буську і нечакана заскуголіў, як паранены сабака.

— Цс-с-с! — прашыпела прафесар Макгонагал. — Вы разбудзіце маглаў!

— П-п-прабачце, — усхліпнуў Хагрыд і схаваў твар у вялікай перапэцканай насоўцы, якую дастаў з кішэні. — Але я не магу вы-вынесці... Лілі і Джэймс п-памерлі... а маленькі, гаротны Гары будзе жыць з магламі...

— Так-так, усё гэта вельмі сумна, але трэба ўзяць сябе ў рукі, Хагрыд, бо нас могуць заўважыць, — прашаптала прафесар Макгонагал, асцярожна папляскаўшы яго па руцэ, пакуль Дамблдор перабіраўся праз агароджу і ішоў да пярэдніх дзвярэй. Ён акуратна паклаў Гары на парог, дастаў са сваёй мантыі ліст, засунуў яго ў коўдру і вярнуўся да астатніх. З хвіліну яны стаялі ўтраіх і глядзелі на маленькі скрутак, плечы Хагрыда страсаліся, прафесар Макгонагал нервова міргала, а зіхоткае святло, што звычайна лілося з вачэй Дамблдора, здаецца, кудысьці знікла.

— Ну, — сказаў урэшце Дамблдор, — вось і ўсё. Больш няма чаго нам тут заставацца. Мы таксама можам пайсці і далучыцца да святкавання.

— Ага, — сказаў Хагрыд прыглушаным голасам, — а я вярну матацыкл. Дабранач, прафесар Макгонагал... Прафесар Дамблдор, сэр...

Усё яшчэ выціраючы рукавом слёзы з вачэй, Хагрыд узлез на матацыкл і завёў яго. Той з гучным рыкам падняўся ў паветра і знік у ночы.

— Спадзяюся, хутка пабачымся, спадарыня прафесар, — сказаў Дамблдор і кінуў ёй.

Прафесар Макгонагал шмыгнула носам у адказ.

Дамблдор павярнуўся і пайшоў уніз па вуліцы. На рагу ён спыніўся і дастаў срэбны дэлюмінатар. Пстрыкнуў ім — і дванаццаць агністых шарыкаў вярнуліся ў свае ліхтары. Крушынавая вуліца раптоўна заблішчала аранжавым святлом, і Дамблдор заўважыў, як паласатая котка знікла за рагом на другім канцы вуліцы. Цяпер ён бачыў толькі скрутак коўдраў на ганку дома нумар чатыры.

— Удачы, Гары, — ціха сказаў Дамблдор.

Ён павярнуўся на абцасах і, зашамацеўшы мантыяй, сышоў.

Пад чарнільным небам ветрык калыхаў акуратна пастрыжаныя кусты ўздоўж Крушынавай вуліцы — апошняга месца на свеце, ад якога можна было чакаць нейкіх дзівосаў. Гары Потэр пакруціўся ў коўдрах, але не прагнуўся. Маленькая ручка прыкрывала ліст, і хлопчык спаў, не ведаючы, што ён незвычайны, не ведаючы, што ён знакаміты, не ведаючы, што праз некалькі гадзін яго разбудзіць крык місіс Дурслі, якая адчыніць дзверы, каб паставіць на ганак малочныя бутэлькі, і што наступныя

РАЗДЕЛ 1

некалькі тыдняў яго будзе тузаць і шчыкаць стрыечны брат Дадлі... Ён не мог ведаць, што ў гэты самы момант людзі па ўсёй краіне таемна сустракаюцца, падымаюць келіхі і нападўголаса прамаўляюць: «За Гары Потэра — хлопчыка, які выжыў!»

Раздзел 2

КУДЫ ПАДЗЕЛАСЯ ШКЛО

З таго часу як Дурслі прачнуліся і знайшлі на ганку свайго пляменніка, мінула каля дзесяці гадоў, але Крушынавая вуліца амаль не змянілася. Сонца ўзыходзіла над усё тымі ж акуратнымі газонамі, асвятляла латунную лічбу чатыры на дзвярах дома Дурсляў і запаўзала ў гасцёўню, якая таксама амаль не змянілася з таго вечара, калі містар Дурслі ўбачыў прарочы рэпартаж пра соў. І толькі фотаздымкі на каміннай паліцы паказвалі, як шмат прайшло часу. Дзесяць гадоў назад там было мноства партрэтаў вялізнага ружовага пляжнага мяча ў рознакаляровых карункавых каптурыках — але цяпер Дадлі Дурслі ўжо не быў малечай, і на здымках можна было ўбачыць тоўстага бландзінчыка на сваім першым ровары, на кірмашовай каруселі, за камп'ютарнай гульні разам з бацькам і ў абдымках маці. І не было ні знаку, што ў доме жыве яшчэ адзін хлопчык.

Але Гары Потэр дагэтуль быў тут. Цяпер ён спіць, але спаць яму застаецца нядоўга. Цётка Петунія ўжо прачнулася, і першым, што ён пачуў у гэты дзень, быў ейны пранізлівы голас.

— Гэй, уставай! Давай прачынайся!

Гары прачнуўся і аж падскочыў. Цётка зноў пагрукала ў дзверы.

— Уставай! — верашчала яна.

Гары пачуў, як яна ідзе на кухню і ставіць на пліту патэльнію. Ён перавярнуўся на спіну і паспрабаваў успомніць, што яму снілася. Гэта было нешта прыемнае. Ён лятаў на матацыкле. У Гары было дзіўнае пачуццё, нібыта ён такое сніў і раней.

Цётка вярнулася да яго дзвярэй.

— Ну што, ты ўжо ўстаў? — патрабавальным тонам спытала яна.

— Амаль што, — адказаў Гары.

— Ну дык варушыся! Ідзі прасачы, каб бекон не згарэў. У дзень народзінаў Дадлічкі ўсё павінна быць ідэальна.

Гары ціха прастагнаў.

— Што ты там сказаў? — гаркнула праз дзверы цётка.

— Нічога, нічога...

Дзень народзінаў Дадлі — як ён мог забыць? Гары нетаропка вылез з ложка і пачаў шукаць шкарпэткі. Ён знайшоў пару пад ложкам, вытрас з іх павука і нацягнуў на ногі. Гары прызвычаіўся да павукоў, таму што спаў у каморы пад лесвіцай, а там іх было поўна.

Апрануўшыся, ён пайшоў на кухню. Стол быў амаль увесь завалены падарункамі для Дадлі. Здаецца, Дадлі атрымаў новы камп'ютар — акурат які і хацеў, — ужо не гаворачы пра другі тэлевізар і спартыўны ровар. Зрэшты, навошта Дадлі спартыўны ровар, для Гары заставалася загадкай, бо яго стрыечны брат быў вельмі тоўсты і ненавідзеў спорт — калі толькі не лічыць за спорт збіццё іншых. Яго ўлюбёнай баксёрскай грушай

быў Гары, хоць злавіць яго ўдавалася не часта. Гары бегаў даволі хутка, хаця па ім і не скажаш.

Для свайго ўзросту хлопчык заўжды быў надта малым і хударлявым — магчыма, таму што жыў у цёмнай каморы. Ён выглядаў нават меншым і худзейшым, чым быў насамрэч, бо яму даводзілася даношваць старую вопратку Дадлі, а Дадлі быў ці не ў чатыры разы большым за яго. У Гары быў худы твар, вострыя калені, чорныя валасы і яркія зялёныя вочы. Ён насіў заклееныя скотчам круглыя акулеры — Дадлі не раз разбіваў іх проста ў яго на носе. Адзіным, што падабалася Гары ва ўласнай знешнасці, быў тонкі шнар у форме маланкі на лбе. Ён быў у яго з самага маленства, і першае пытанне, якое Гары на сваёй памяці задаў цётцы Петуніі, было пра тое, як ён яго займеў.

— У той аварыі, калі загінулі твае бацькі, — сказала яна. — І не задавай пытанняў.

Не задавай пытанняў — гэта было першае правіла спакойнага жыцця з Дурслямі.

Дзядзька Вернан зайшоў на кухню, калі Гары пераварочваў бекон.

— Прычашыся! — буркнуў ён замест ранішняга прывітання.

Прыблізна раз на тыдзень дзядзька Вернан вызіраў паўзверх газеты і крычаў, што Гары трэба пастрыгчыся. Таму Гары стрыгся часцей, чым астатнія хлопчыкі ў класе разам узятыя, але марна — валасы ўсё адно адрасталі занадта хутка і тырчалі ва ўсе бакі.

Гары смажыў яечню, калі на кухні з'явіўся Дадлі разам з маці. Дадлі быў выліты бацька: вялікі ружовы твар, не асабліва прыкметная шыя, маленькія вадзяніста-блакітныя вочы і густыя светлыя валасы, гладка

прылізанья на вялікай галаве. Цётка Петунія часта гаварыла, што Дадлі выглядае як анёлак — а Гары лічыў, што Дадлі выглядае як парсюк у парыку.

Гары паставіў талеркі з яйкамі і беконам на стол, што было даволі складана, бо там заставалася мала месца. Дадлі між тым пералічваў падарункі. Раптам яго твар спахмурнеў.

— Трыццаць шэсць, — сказаў ён, гледзячы на бацькоў. — Гэта на два менш, чым летась.

— Але, даражэнькі, ты не палічыў падарунак ад цётчкі Мардж! Глядзі, вось ён, пад гэтым вялікім, ад мамулі і татулі.

— Ну, тады трыццаць сем, — сказаў Дадлі, чырванеючы ад злосці. Гары, які бачыў, што яго стрыечны брат зараз успыхне гневам, пачаў прагна піхаць у рот бекон, пакуль Дадлі не перавярнуў стол.

Цётка Петунія таксама відавочна адчула небяспеку, бо тут жа сказала:

— І мы купім табе яшчэ два падарункі, калі паедзем сёння ў горад. Што скажаш, бусечка? Яшчэ два падарункі. Ты згодны?

Дадлі на момант завагаўся. Здавалася, яго мазгі напружана працуюць. Урэшце ён павольна прамовіў:

— Значыць, іх будзе... трыццаць... трыццаць...

— Трыццаць дзевяць, мой салодкі, — сказала цётка Петунія.

— Ну... Тады ладна, — Дадлі цяжка апусціўся на падлогу і загроб найбліжэйшы пакунак.

Дзядзька Вернан захіхікаў.

— От гарэза, свайго не ўпусціць, як і яго бацька. Во дзе хлопец расце! — і ён ускудлачыў сыну валасы.

У гэты момант зазваніў тэлефон, і цётка Петунія пайшла падняць слухаўку, а Гары і дзядзька Вернан назіралі, як Дадлі распакоўвае ровар, відэакамеру, самалёт на пульце, шаснаццаць новых камп'ютарных гульняў і відэапрайгравальнік. Ён разрываў паперу і даставаў залаты наручны гадзіннік, калі ў пакой вярнулася цётка Петунія — раззлаваная і занепакоеная.

— Кепскія навіны, Вернан, — сказала яна. — Місіс Фігх зламала нагу. Яна не зможа ўзяць яго, — яна кінула ў бок Гары.

Дадлі ў жаху раскрыў рот, а сэрца Гары радасна падскочыла. Штогод на дзень народзінаў бацькі адвозяць сына і ягонага сябра на дзень у горад — катацца на атракцыёнах, есці гамбургеры або глядзець кіно. І штогод Гары пакідалі з місіс Фігх, старой вар'яткай, якая жыла праз дзве вуліцы. Гары гэта ненавідзеў. Яе дом цалкам прасмярдзеў капустай, а сама місіс Фігх прымушала хлопца глядзець фотаздымкі ўсіх коцікаў, якія былі ў яе жыцці.

— І што цяпер? — спытала цётка Петунія, кінуўшы злосны позірк на Гары, нібыта гэта ён усё спланаваў. Гары ведаў, што яму павінна быць шкада місіс Фігх, якая зламала нагу, але гэта не так проста, калі разумееш, што яшчэ цэлы год не ўбачыш Тыблза, Сняжка, Чубка і Містара Лапку.

— Мы можам пазваніць Мардж, — прапанаваў дзядзька Вернан.

— Не будзь дурнем, Вернан, яна яго ненавідзіць.

Дурслі часта гаварылі пра Гары так, нібыта яго тут не было або ён настолькі дурны, што не здатны іх зразумець.

— А як наконт... як там яе... тваёй сяброўкі... Івоны?

— Адпачывае на Маёрцы, — рэзка адказала цётка Петунія.

— Вы проста можаце пакінуць мяне дома, — з надзеяй прапанаваў Гары (ён мог бы глядзець па тэлевізары што захоча ці нават сесці за Дадлеў камп'ютар).

Цётка Петунія зірнула на яго з такім выразам твару, нібыта толькі што праглынула лімон.

— І вярнуўшыся, убачыць дом у руінах? — гаркнула яна.

— Я не разбуру дом, — сказаў Гары, але яны яго не слухалі.

— Відаць, давядзецца ўзяць яго з сабой у заапарк, — неахвотна сказала цётка Петунія, — а там пакінем яго ў машыне...

— Ён не будзе сядзець адзін у маёй новай машыне!

Дадлі гучна зароў. Насамрэч ён не плакаў (з таго часу як ён плакаў па-сапраўднаму, прайшло шмат гадоў), аднак ведаў, што калі скрывіцца і завьць, то маці зробіць усё, што ён захоча.

— Бедненькі мой Дадлічак, не плач, мамуля не дазволіць яму сапсаваць твой дзень, — сюсюкала яна, абдымаючы сына.

— Я... не хачу... каб ён... ехаў! — Дадлі лямантаваў, удаючы, што рыдае. — Ён заўсёды ўсё псу-псуе! — і ён паскудненька ўсміхнуўся Гары ў прасвет паміж матчыных рук.

У гэты момант пазванілі ў дзверы.

— Божа, яны ўжо тут! — нібы апантаная, ускрыкнула цётка Петунія, і праз імгненне ў дом разам са сваёй маці ўвайшоў Пірс Полкіс, найлепшы сябар Дадлі. Пірс быў кашчавым хлопцам з пацучыным тварам. Звычайна менавіта ён трымаў дзецям рукі за спінай, пакуль Дадлі іх біў. Дадлі зараз жа перастаў прыкідвацца, што плача.

Праз паўгадзіны Гары, які не мог паверыць свайму шчасцю, сядзеў ззаду ў машыне Дурслаў, з Дадлі і Пірсам, і ўпершыню ў жыцці ехаў у заапарк. Цётка і дзядзька не змаглі прыдумаць нічога іншага, як узяць яго з сабой, але перш чым ад'ехаць, дзядзька Вернан адвёў Гары ўбок.

— Папярэджваю цябе, — сказаў ён, наблізіўшы вялізны барвовы твар да Гары, — папярэджваю цябе, малец: ніякіх выбрыкаў, зусім ніякіх, а то будзеш сядзець у сваёй каморы да самых Калядаў.

— Я нічога не збіраюся рабіць, — сказаў Гары, — праўда...

Але дзядзька Вернан не верыў яму. Увогуле, ніхто яму не верыў.

Рэч у тым, што з Гары часта адбываліся ўсялякія дзівосы, і тлумачэнні, што ён тут ні пры чым, не дапамагалі.

Аднойчы цётка Петунія, якой абрыдла, што Гары чарговы раз вярнуўся з цырульні такім, быццам нікуды не хадзіў, узяла кухонныя нажніцы і абкарнала яго валасы так каротка, што ён стаў амаль лысы, пакінуўшы толькі чупрыну — «каб схаваць гэты жудасны шнар». Дадлі да істэрыкі смяяўся з Гары, які не спаў усю ноч, уяўляючы, як заўтра прыйдзе ў школу, дзе ўсе і так кпілі з яго мехаватай вопраткі і заклееных скотчам акулераў. Аднак прачнуўшыся наступным ранкам, ён убачыў, што валасы зноў сталі такімі ж, як былі да стрыжкі. За гэта яго адправілі на тыдзень у камору, хаця ён спрабаваў растлумачыць, што не можа растлумачыць, як у яго так хутка выраслі валасы.

Іншым разам цётка Петунія намагалася нацягнуць на яго агідны стары швэдар Дадлі, карычневы з аранжавы-

мі пампонамі. Чым больш сіл яна прыкладала, тым меншым ён здаваўся, пакуль урэшце не зменшыўся да памеру адзежкі для пальчыкавай лялькі, і ўжо ніяк не налез бы на Гары. Цётка Петунія вырашыла, што швэдар збегся падчас мыцця, і, на шчасце для Гары, яго не пакаралі.

З іншага боку, ён і ў школе трапляў у жудасна непрыемныя сітуацыі: аднойчы яго заспелі на даху сталаўкі. Дадлева банда, як звычайна, тэрарызавала Гары, як раптам, на здзіўленне сабе ды ўсім астатнім, ён апынуўся на коміне. Дурслі атрымалі вельмі злосны ліст ад дырэктара, дзе паведамлялася, што Гары лазіць па дахах школьных будынкаў. Але ж (крычаў Гары дзядзьку Вернану з зачыненай каморы) ён толькі спрабаваў скочыць за смеццевы бак, які стаяў за дзвярыма на кухню. Гары вырашыў, што, калі ён скакаў, яго падхапіла парывам ветру.

Але сёння ўсё мусіла ісці як трэба. Прабавіць дзень па-за школай, каморай або прапахлай капустай гасцёўняй місіс Фігх — дзеля гэтага можна пацярпець кампанію Дадлі і Пірса.

Па дарозе дзядзька Вернан скардзіўся цётцы Петуніі. Ён увогуле любіў скардзіцца: на супрацоўнікаў, на Гары, на ўрад, зноў на Гары, на банкі, — і Гары быў адной з яго ўлюбёных ахвяр. Гэтай жа раніцай такой ахвярай былі матацкылы.

— ...падымаюць тут роў дзікі, хуліганы дурацкія, — прагугнявіў ён, калі яго абагнаў матацкыл.

— А мне сніўся матацкыл, — сказаў Гары, успомніўшы раптам свой сон, — і ён ляцеў.

Дзядзька Вернан ледзьве не ўрэзаўся ў машыну на перадзе. Ён павярнуўся і загарлаў на Гары, а яго твар стаў падобным на вялізны бурак з вусамі:

— МАТАЦЫКЛЫ НЕ ЛЯТАЮЦЬ!

Дадлі з Пірсам захіхікалі.

— Я ведаю, што яны не лятаюць, — адказаў Гары. — Гэта быў проста сон.

Але ён ужо шкадаваў, што ўвогуле адкрыў рот. Дурслі ненавідзелі яго пытанні, але яшчэ больш цяпець не маглі размовы пра тое, што адбываецца не так, як трэба — няважна, сон гэта ці нават мультфільм: ім здавалася, што ў Гары з'яўляюцца небяспечныя думкі.

Была сонечная суботняя раніца, і ў запарку тоўпіліся сем'і, якія выбраліся на шпацыр. На ўваходзе Дурслі купілі Дадлі і Пірсу па вялізным шакаладным марозіве, а пляменніку — танны лімонны лёд, бо мілая прадавачка ў кіёску спытала Гары, якое хоча ён, яшчэ да таго, як яго паспелі адцягнуць прэч. «І так няблага», — думаў Гары, ліжучы лёд і назіраючы, як гарыла чухае галаву: копія Дадлі, толькі што не з бялявымі валасамі.

У Гары была найлепшая раніца за доўгі час. Ён знарок ішоў крыху далей ад Дурсляў, каб Дадлі з Пірсам, якія бліжэй да абеду знудзіліся ад жывёл, не вярнуліся да любімага хобі — малаціць Гары. Яны паелі ў рэстаране ў запарку, і калі ў Дадлі пачаўся чарговы прыступ гневу, бо яго марозіва было недастаткова вялікім, дзядзька Вернан купіў яму другое, і Гары дазволілі даесці першую порцыю.

Пасля Гары ўжо разумеў, што мусіў усё прадбацьчы: дзень пачаўся надта добра, каб гэтак жа сама і скончыцца.

Пасля абеду яны пайшлі ў тэарыум. Там было прахалодна і цёмна, толькі ўздоўж сцен цягнуліся асветленыя акенцы. За гэтымі акенцамі сярод тоўстых галін і камянёў поўзалі і звіваліся разнастайныя яшчаркі

і змеі. Дадлі і Пірс захацелі паглядзець на вялізную ядавітую кобру і тоўстага крыважэрнага пітона. Дадлі хутка знайшоў самую доўгую змяю. Яна магла двойчы абкруціцца вакол машыны дзядзькі Вернана і змяць яе, як бляшанку, але цяпер, відаць, была не ў тым настроі. Насамрэч яна проста спала.

Дадлі стаяў, прыціснуўшыся носам да шкла, і ўзіраўся ў бліскучыя карычневыя кольца.

— Прымусь яе рухацца, — пачаў ён ныць, звяртаючыся да бацькі.

Дзядзька Вернан энергічна пастукаў касцяшкамі пальцаў па шкле, але змяя не зварухнулася.

— Пастукай яшчэ, — загадаў Дадлі.

Дзядзька Вернан пагрукаў мацней, але змяя працягвала драмаць.

— Нудзяціна, — прастагнаў Дадлі і пайшоў далей.

Гары падсунуўся бліжэй да серпентарыя і ўтаропіўся ў змяю. Ён бы не здзівіўся, калі б выявілася, што яна памерла ад нуды: ніякай табе кампаніі, апрача дурных людзей, што цэлы дзень барабаняць пальцамі па шкле, спрабуючы цябе разварушыць. Гэта нават горш за камору замест спальні, дзе адзінай госцяй была цётка Петунія, якая малоціць зранку ў дзверы, каб цябе пабудзіць, — Гары хаця б мог наведваць іншыя пакоі ў доме.

Раптам змяя расплюшчыла вочы-пацеркі. Павольна, вельмі павольна яна падняла галаву на ўзровень вачэй Гары.

І падміргнула.

Гары знерухомеў. Ён хутка азірнуся па баках: ці бачыць гэта яшчэ хто-небудзь. Ніхто не бачыў. Тады ён падміргнуў змяі ў адказ.

Змяя паказала галавой у бок дзядзькі Вернана і Дадлі і закаціла вочы. І паглядзела на Гары з выразам твару, які казаў:

— У мяне вось так кожны дзень.

— Ведаю, — ціха адказаў Гары праз шкло, хоць і не быў упэўнены, што змяя чуе яго. — Мабыць, гэта вельмі раздражняе.

Змяя энергічна кінула.

— Дарэчы, ты адкуль? — спытаў Гары.

Змяя тыцнула хвостом у маленькую таблічку, што месцілася бліжэй да акенца. Гары зірнуў на яе:

«*Voа constrictor (Удаў звычайны), Бразілія*».

— І як там, добра было?

Удаў звычайны зноў тыцнуў хвостом у таблічку, і Гары прачытаў: «*Гэты экзэмпляр быў выведзены ў заапарку*».

— Ой, дык ты ніколі не быў у Бразіліі?

Змяя адмоўна пахітала галавой, і раптам аглушальны крык за спінай Гары прымусіў іх абаіх падскочыць.

— ДАДЛІ! МІСТАР ДУРСЛІ! ІДЗІЦЕ СЮДЫ, ПАГЛЯДЗІЦЕ НА ЗМЯЮ! ВЫ НЕ ПАВЕРЫЦЕ, ШТО ЯНА РОБІЦЬ!

Дадлі як мага хутчэй паклыпаў да іх.

— Адвалі, — крыкнуў ён Гары, моцна адпыхнуўшы яго ад шкла.

Ад нечаканасці Гары паваліўся на бетонную падлогу. Далей усё здарылася так хутка, што ніхто не зразумеў, што менавіта гэта было: вось Дадлі з Пірсам ліпнуць да шкла, імгненне — і яны з крыкамі ў жаху адскокваюць назад.

Гары толькі ахнуў: шкло, якое аддзяляла іх ад удава звычайнага, знікла. Вялізная змяя хуценька развіла свае кольцы і праслізнула на падлогу. Людзі ў тэрарыуме заверашчалі і пабеглі да выйсця.

Гары мог бы прысягнуць, што калі змяя прапаўзала міма, ён пачуў нізкі голас, які прашыпеў:

— Браззілія — воссь куды я ззбіраюцца. Дзззя-куй, аміга.

Ахоўнік тэрарыума быў у шоку.

— Але ж шкло... — толькі і мог сказаць ён. — Куды падзелася шкло?

Дырэктар запарка доўга выбачаўся і нават уласна-ручна зрабіў цётцы Петуніі кубак моцнай салодкай гарбаты. Пірс і Дадлі толькі нешта мармыталі. Наколькі Гары бачыў, змяя іх не чапала, хіба што, прапаўзаючы міма, зрабіла выгляд, нібы хоча куснуць за пяткі. Але калі яны ўжо сядзелі ў машыне дзядзькі Вернана, Дадлі расказваў, як яна ледзь не адкусіла яму нагу, а Пірс бажыўся, што яна спрабавала задушыць яго насмерць. Але яшчэ горш, прынамсі для Гары, стала тады, калі Пірс крыху супакоіўся і змог сказаць:

— Гары размаўляў з ёй. Праўда, Гары?

Дзядзька Вернан пачакаў, пакуль Пірса адправяць дадому, і тады ўзяўся за Гары. Ён быў настолькі раззлаваны, што ледзьве мог гаварыць. Ён здолеў вымавіць толькі: «Ідзі... у камору... застанешся... без ежы...» — і паваліўся ў крэсла, а цётка Петунія пабегла наліваць яму вялікую шклянку брэндзі.

Гары ляжаў некалькі гадзін у цёмнай каморы, шкадуючы, што ў яго няма гадзінніка. Ён не ведаў, колькі цяпер часу і ці спяць ужо Дурслі. Калі спяць, то, магчыма, яму ўдасца прабрацца на кухню і чаго-небудзь з'есці.

Ён пражыў з Дурслямі амаль дзесьць гадоў, дзесьць няшчасных гадоў — столькі, колькі сябе памятаў, з та-

го часу як быў маленькім і яго бацькі загінулі ў аўтакатастрофе. Ён не мог памятаць, што быў у той момант у машыне. Часам, доўга седзячы ў каморы, ён напружваў памяць, і тады яму прыходзілі дзіўныя відзежы: асляпляльны сполах зялёнага святла і пякучы боль у лбе. Гэта, думаў ён, і была тая самая аварыя, хоць і не ўяўляў, адкуль узялося столькі зялёнага святла. Ён увогуле не мог успомніць бацькоў. Дзядзька і цётка ніколі пра іх не гаварылі, і канечне, яму было забаронена задаваць пытанні. Іхніх фотаздымкаў у доме не было.

Калі Гары быў маленькім, ён марыў, як раптам які-небудзь незнаёмы сваяк прыедзе і забярэ яго адсюль, але гэтага так і не здарылася — Дурслі былі ягонымі адзінымі роднымі. І ўсё ж часам яму здавалася (або хацелася ў гэта верыць), што нейкія незнаёмцы на вуліцы яго ведаюць. Праўда, гэта былі вельмі дзіўныя незнаёмцы. Адночы яму пакланіўся невысокі мужчынка ў фіялетавым спічастым капелюшы, калі яны з цёткай Петуніяй і Дадлі хадзілі па крамах. Раз'юшана спытаўшы ў Гары, ці ведае ён гэтага чалавека, цётка Петунія вывалакла хлопцаў з крамы, так нічога і не купіўшы. Нейкая старая жанчына даволі дзікунскага выгляду, апранутая ва ўсё зялёнае, аднойчы памахала Гары рукой у аўтобусе. А адзін лысы дзядзечка ў даўжэзнай пурпуровай мантыі паціснуў яму неяк руку і моўчкі сышоў прэч. Самым дзіўным у гэтых людзях было тое, што яны знікалі акурат у той момант, калі Гары пачынаў іх больш уважліва разглядаць.

У школе з Гары ніхто не сябраваў. Усе ведалі, што Дадлева банда ненавідзіць гэтага дзівака Гары Потэра ў яго мехаватай вопратцы ды пабітых акулерах, і ніхто не хацеў сабе праблем з Дадлевай бандай.